

Exp 2014-11-12 AB 119 /lc

Värnamo kommun

Rektorn vid Finnvedens gymnasium 2

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Finnvedens gymnasium 2
i Värnamo kommun

Tillsyn i Finnvedens gymnasium 2

Skolinspektionen genomför tillsyn i Värnamo kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Finnvedens gymnasium 2 besöktes av Skolinspektionen mellan den 24 september och den 7 oktober 2014.

Fakta om skolenheten

Finnvedens gymnasium ligger i centrala delen av Värnamo och anordnar utbildning inom gymnasie- och gymnasiesärskola. Inom Finnvedens gymnasium ryms fyra skolenheter med var sin rektor som vardera ansvarar för ett antal program. Skolenheten Finnveden gymnasium 2, som skolan kallar för Humanistsektorn, erbjuder utbildning inom de nationella programmen barn och fritid, estetiska, humanistiska, samhällsvetenskap och vård och omsorg. Sammanlagt är det 160 elever vid skolenheten. Skolan leds av en rektor och lärarna är organiserade i programarbetslag. Lärarna är även organiserade i ämnesarbetslag där lärare från alla skolenheter i gymnasieskolan ingår. Barn- och fritidsprogrammet erbjuds på skolan med inriktningen fritid och hälsa. Estetiska programmet erbjuds med inriktningen bild och formgivning. Humanistiska programmet erbjuds med inriktningen språk och samhällsvetenskapliga programmet med inriktningarna beteendevetenskap och samhällsvetenskap.

Av Skolverkets statistik från år 2013 framgår att skolenhetens genomsnittliga betygspoäng är 13,5. Kvinnor som grupp har högre betygspoäng (14,0) än män (12,5). Elever med svensk bakgrund har högre betygspoäng (14,1) jämfört med elever med utländsk bakgrund (11,7). 81 procent når behörighet till universitet och högskolestudier. Gruppen elever med utländsk bakgrund lyckas inte i samma utsträckning nå behörighet (52 procent) som gruppen elever med svensk bakgrund (90 procent). 57 procent av eleverna har utökat program och det är framför allt på samhällsvetenskapsprogrammet som eleverna har utökat program. Beroende på program är det stor variation mellan hur stor andel elever som når godkända betyg i samtliga ämnen. På samhällsvetenskapsprogrammet är det 72 procent av eleverna som når godkända betyg i samtliga ämnen, på handels- och administrationsprogrammet är det 60 procent, på omvårdnadsprogrammet 40 procent och på barn- och fritidsprogrammet är det 36 procent. Lägst andel elever som når godkända betyg återfinns i kurser inom gymnasiegemensamma ämnen som matematik, svenska som andraspråk, religionskunskap och samhällskunskap. Inom barn- och fritidsprogrammet är det även låg andel elever som når godkända betyg i de två karaktärsämnena som är registrerade i Skolverkets databas år 2013.

* Inriktningarna
Socialt arbete,
pedagogiskt arbete

2014-11-25

Rättelse enligt
26 § förvaltnings-
lagen

[Signature]

En genomgång av resultaten mellan år 2010–2013 visar att den genomsnittliga betygspoängen vid barn- och fritidsprogrammet varierar kraftigt år från år men att den år 2013 är 11,5, vilket är lägre än rikets snitt för detta program. På motsvarande sätt varierar andelen elever som når högskolebehörighet från år till år, liksom andelen elever som når slutbetyg. Omvårdnadsprogrammet befinner sig under denna tidsperiod i en nedåtgående trend där genomsnittligt betygspoäng år 2010 är 14,5 medan den år 2013 är 10,7, vilket är betydligt lägre jämfört med rikets snitt för programmet. Samma nedåtgående trend återfinns även i andel elever som når slutbetyg medan andel elever som når högskolebehörighet varierar mellan åren. Inom samhällsvetenskapligt program finns det en viss variation mellan åren avseende genomsnittligt betygspoäng, och år 2013 var den 14,9 poäng vilket är något högre än snittet för riket. Andelen elever med slutbetyg har ökat under perioden medan andelen elever som blivit behöriga till högskolestudier varierar från år till år. Antalet elever som läser estetiska programmet har minskat de senaste läsåren, liksom andelen av dessa som når slutbetyg (46 procent år 2013) varför det saknas statistik för programmet år 2012 och 2013. Vid en jämförelse av slutbetyg per ämne år 2010 – 2013 framgår att det inom programmen varierar mellan vilka kurser där elever har svårt att nå godkända betyg. Dock handlar det ofta om kurser i ämnena matematik och religionskunskap.

Helhetsbedömning

År 2007 genomförde Skolverket utbildningsinspektion av Finnvedens gymnasium. Rapporten visade på brister på flera områden som är centrala för såväl skolutveckling som för elevernas möjlighet att nå målen. Skolinspektionens tillsyn år 2014 visar på liknande brister, där förhållandena på Finnvedens gymnasium skolenhet Humanistsektorn idag mycket är desamma, medan författningarnas krav har skärpts inom exempelvis arbetet med särskilt stöd. Skolinspektionen ser särskilt allvarligt på det bristfälliga arbetet med särskilt stöd då inte utredningar av elevers behov av särskilt stöd genomförs på det sätt som lagen föreskriver, varför heller inte adekvata särskilda stödinsatser kan garanteras.

Humanistsektorn har generellt sett låg måluppfyllelse på yrkesprogram och hög på högskoleförberedande program. Detta är något som skolenheten och rektorn behöver fokusera på i sin organisering, planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Konsekvensen av att rektorn inte skapar gemensamma strukturer för arbetets utformning är att skolenhetens arbete präglas av olikheter och stora kvalitetsskillnader. Det leder även till att lärarna ges så pass stort friutrymme att vissa väljer att inte följa kraven i skollagen och läroplanen. Exempelvis avseende elevernas inflytande i undervisningen och genomförande av utvecklingssamtal. Rektorn arbetar utifrån att lösa de situationer som upp-

kommer och inte utifrån att skapa förebyggande arbete. Detta får till konsekvens att kvalitetsarbetet inte är systematiskt, att arbetet med att motverka kränkande behandling inte är målinriktat och att arbetet med särskilt stöd inte följer lagens krav på ett sådant arbete.

Vid skolenheten utreds inte elevers särskilda stödbehov vilket gör att det saknas kännedom om på vilket sätt och i vilken omfattning eleven behöver stöd. Detta leder i sin tur till att det finns elever som inte får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett. Vid skolenheten finns en inställning bland personalen att det är eleverna som ska anpassa sig till undervisningen snarare än tvärtom. Tillsynen visar att många lärare planerar sin undervisning utifrån snittet i gruppen i stället för att individualisera den. Även om det också vid skolenheten arbetar engagerad personal som för vissa enskilda elever ger undervisning av mycket god kvalitet, behöver lärarna generellt sett utveckla undervisningen så att de utgår ifrån enskilda elevers behov och förutsättningar samt ger extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen för elever som behöver stöd.

Det saknas vidare en struktur för hur elevernas röster ska komma fram, till exempel genom fungerande forum för samråd med eleverna, systematiska utvärderingar av undervisningen och kontinuerliga utvecklingssamtal med samtliga elever. I och med att dessa system inte fungerar blir det enbart de elever som självmant går till rektorn eller som på eget initiativ diskuterar med lärare som får göra sin röst hörd.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Värnamo kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 16 februari 2015** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Rektorn och lärarna ska klargöra för elever vilka mål utbildningen har.
- Lärarna ska samverka i arbetet med att nå utbildningens mål.
- Lärarna ska stärka elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära.

- Stöd i form av extra anpassningar ska ges i enlighet med författningarnas krav.
- Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt påverka funktionsnedsättningen konsekvenser.

Motivering

Klargörande av målen för utbildningen

Av skollagen framgår att eleverna ska informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan information lämnas. Enligt läroplanen är det en förutsättning för elevernas möjligheter att utöva inflytande över utbildningen att ta ansvar för sina studieresultat att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer.

På Humanistsektorn beskriver intervjuade elever att de har vissa lärare som på ett lättförståeligt sätt tar upp ämnesplanerna med dem och dessutom återkommer till målen under kursens gång. De upplever dock inte att alla lärare gör så och att framförallt lärare i gymnasiegemensamma ämnen inte gör det. Några intervjuade lärare beskriver att de kontinuerligt och på ett konkret sätt klargör målen för eleverna, medan andra upplever att de inte lyckas väcka elevernas intresse för att diskutera målen för kursen. Det är även lärare som i intervjuerna uttrycker att de inte anser att målen är viktiga att presentera för eleverna och lärare som säger att de inte behöver ta upp målen med eleverna på högskoleförberedande program eftersom dessa elever är kapabla att själv hitta ämnesplanerna på Skolverkets hemsida. Lärarna upplever inte att rektorn har ställt några krav på dem att tydliggöra målen för eleverna, utan att det är upp till den enskilde läraren att själv avgöra, varför skillnaderna i vilken utsträckning de klargör målen för eleverna är så stora. Rektorn vet om att eleverna inte upplever att arbetet med att tydliggöra målen är bra och menar att särskilt lärarna på högskoleförberedande program har en tendens att lägga sig på en alltför hög abstrakt nivå när de gör detta. Rektorn berättar att han därför haft det uppe för diskussion med berörda lärare, men är osäker på om det blivit bättre då dessa lärare inte förstår meningen med att tydliggöra målen för eleverna.

Då kvaliteten på hur lärarna klargör målen för eleverna är skiftande och det finns lärare som inte alls gör detta ges inte eleverna i alla ämnen nödvändiga förutsättningar för att kunna utöva inflytande och ta ansvar för sina studieresultat.

Samverkan mellan ämnen för att skapa helheter för eleverna

Av läroplanen framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Rektorn har ett särskilt ansvar för att samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i

sina studier och för skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven.

Inom Humanistsektorn uppger intervjuade elever på vård- och omsorgsprogrammet att de upplever att all undervisning hänger ihop, eftersom det även i gymnasiegemensamma ämnen återknyts till de förmågor som eleverna ska utveckla inom sitt program. Intervjuade elever på barn- och fritidsprogrammet har däremot erfarenheten att undervisningen i de gymnasiegemensamma ämnena helt saknar koppling till deras karaktärsämnen. Eleverna på högskoleförberedande program beskriver att de fått undervisning i ämnesövergripande teman, men uppger att ett ämne som matematik aldrig knyts till deras övriga utbildning. Enligt intervjuade lärare har de examensmålen i bakhuvudet när de planerar sin undervisning, men att det inte förs diskussioner om examensmålen med alla lärare som undervisar inom respektive program. De beskriver att detta är särskilt svårt att få till stånd inom yrkesprogrammen eftersom långt ifrån alla ämnen finns representerade i dessa arbetslag. Lärarna beskriver att det pågår samverkan i olika konstellationer beroende på vilka personer som för tillfället ingår i programarbetslaget och om dessa lärare vill samverka, men att dessa samverkansprojekt inte överlever personalbyten. Något programarbetslag har fått igenom att lärare i flera ämnen undervisar samtidigt i vad de kallar för block på schemat för att kunna underlätta samverkan. Lärarna beskriver att det särskilt är matematikämnet som är svårt att få in i sådan samverkan eftersom lärarna i detta ämne ofta uttrycker att de känner sig stressade inför nationella ämnesprov. Skolinspektionens enkät till personal som genomfördes våren 2014 styrker bilden av brister i samverkan, inte minst då stor andel av lärarna inte upplever att skolans konferenser är till nytta för undervisningen. Även rektorn bekräftar bilden av att det skiljer sig mellan de olika programarbetslagen hur väl samverkan mellan ämnen fungerar. Rektorn upplever dock att det över huvud taget sker mer samverkan mellan lärare inom ett och samma ämne än mellan ämnen. Han poängterar dock att det ligger inom lärares uppdrag att de ska samverka varför han inte ställt några sådana krav på lärarna.

Tillsynen visar alltså att det är alltför individberoende om samverkan mellan ämnen sker och att det inte sker på ett strukturerat sätt utifrån att eleverna ska nå utbildningens mål. Detta leder till att elever på vissa program inte får ett sammanhang i sina studier.

Att stärka elevernas självförtroende och lust att lära

Av skollagen framgår att utbildningen ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Av läroplanen framgår att läraren ska skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande och organisera och genomföra arbetet så att eleven upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.

Läraren ska stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära samt utgå ifrån att eleven kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande.

Vid Humanistsektorn tar intervjuade elever upp att vissa lärare återkommande fäller generaliserande omdömen om hur elever på olika program är och att detta lämnar eleverna med en känsla av att det finns program med hög respektive låg status vid skolan. Eleverna beskriver också att det finns lärare inom skolan som fäller kommentarer som får dem att känna sig dumma och tappa självförtroendet. Eleverna berättar att de ju till viss del valt sina program för att de har dåligt självförtroende i exempelvis matematik och att de därför också är extra känsliga när de får lärare som de upplever inte visar respekt för elever som inte gillar detta ämne. Skolinspektionens enkät till elever som genomfördes våren 2014 visar också att det finns elever som inte upplever att lärarna får dem att tro på sig själva eller att lärarna förväntar sig av dem att de ska göra sitt bästa. I intervjuerna återkommer lärarna i flera olika frågor till att gymnasieskolan är en frivillig skolform och att det medför ett större ansvar att eleven ska visa att eleven vill. De upplever att det finns elever som redan från början är ointresserade av undervisningen och att det då är elevens eget fel att de inte klarar kursen, eftersom de inte tar ansvar. Lärarna upplever att särskilt elever på yrkesprogram går in med högre förväntningar i karaktärsämnena, men lägre förväntningar i de gymnasiegemensamma ämnena och att det påverkar måloppfyllelsen i de senare ämnena negativt. Intervjuad elevhälsopersonal beskriver hur låg status hos vissa elevgrupper i kombination med negativa värderingar av lärare leder till att eleverna misslyckas med studierna. Rektorn betonar att det är viktigt att förmedla till eleverna att de går i gymnasieskola, en frivillig utbildning, varför de förväntas ta egna initiativ för sitt lärande.

Tillsynen visar att det finns en inställning bland personalen som tar sin utgångspunkt i att det är eleverna som ska ta ansvar för sitt lärande. Denna syn åtföljs dock inte av ett lika tydligt ansvar för lärarna att stärka elevernas självförtroende och ha som utgångspunkt att de vill ta detta ansvar även när de uppvisar tendenser till motsatsen. I stället tenderar förförståelse för att elever inom vissa program inte tycker om vissa ämnen leda till att lärare genomför undervisning där med ännu mindre engagemang. Att det vid skolan finns ett större antal lärare som inte omfattar detta sätt att tänka väger inte upp att det finns lärare som gör uttalanden till elever som inte stärker deras självförtroende, vilja och förmåga att lära. Eleverna påverkas negativt och det gör även deras måloppfyllelse.

Stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till alla elevers olika behov och att eleven skyndsamt ska ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av läroplanen framgår att varje elev på ett nationellt yrkesprogram ska ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen och varje elev på ett nationellt högskoleförberedande program ska ges möjlighet att uppnå kraven för en högskoleförberedande examen.

Intervjuade elever vid Humanistsektorn beskriver att en del lärare genomför undervisningen exakt lika för hela gruppen, trots att eleverna själva märker att det finns olika behov hos dem. De beskriver vidare lektioner där alla elever arbetar i varsin lärobok och stor del av lektionen kan gå åt till att vänta in att läraren ska hjälpa dem med det som de inte förstår. Eleverna beskriver att de inte får stöd i form av extra anpassningar inom ramen för undervisningen, men att lärarna hänvisar dem till studiehörnan om de behöver hjälp. Av elevintervjuerna kommer det fram att det finns lärare som kvällar inför prov gör sig tillgängliga via sociala medier och mail och via dessa besvarar elevernas frågor. Det finns även lärare som stannar kvar på eftermiddagar med enskilda elever och förklarar saker som de inte förstår. Intervjuade lärare beskriver också att de hänvisar elever som behöver stöd till studiehörnan och att de inte har så mycket mer att erbjuda än det. För att ytterligare anpassningar ska ske behöver det vara flera elever i klassen som har behov och då sker anpassningar i form av extra lektioner eller att det kommer in en resurslärare i klassrummet. Lärarna uppger dock att de inte gör några anpassningar för enskilda individer. Lärarna berättar också att de går till rektorn som de upplever är duktig på att genomdriva så att elever får stödinsatser utanför den ordinarie undervisningen. Enstaka lärare beskriver hur de inom ramen för den ordinarie undervisningen exempelvis använder strategier för att gynna elevernas språkutveckling. Enligt intervjuer med elevhälsopersonal är lärarna generellt duktiga på att hitta lösningar för elevernas bästa, men att dessa lösningar oftast sker utanför den ordinarie undervisningen. Rektorn är medveten om att det ibland finns ett missnöje bland eleverna vad gäller undervisningen och uppger att han tar tag i det genom att ge möjligheter till extra lektioner.

Tillsynen visar att lärarna enbart i undantagsfall genomför anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen för elever som behöver stöd. Att enbart erbjuda elever stöd i form av extra undervisningstillfällen är inte godtagbart då stöd i form av extra anpassningar ska ges inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges skyndsamt, så snart ett sådant behov uppstår, för att säkerställa att eleverna ges möjlighet att uppnå kraven för yrkes- respektive högskoleförberedande examen.

Motverka funktionsnedsättningars konsekvenser

Av skollagen framgår att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Intervjuade elever vid Humanistsektorn berättar om tillgång till digitala hjälpmedel av olika slag om de har sådana behov. Det är även dessa exempel på stöd till elever med funktionsnedsättning som lärarna ger. Enligt intervjuer med elevhälsopersonal finns det utöver detta stora behov av psykosocial karaktär, särskilt inom vissa program, men där finns en större osäkerhet om dessa elever får adekvat stöd utifrån sina behov. Rektorn menar att skolan arbetar för att elever som till följd av funktionsnedsättning ska få stöd som motverkar funktionsnedsättningens konsekvenser, men att det är svårt och att det här behövs en kompetensutveckling för lärarna särskilt avseende elever som har neuropsykiatriska funktionshinder. Rektorn uppger att skolan idag inte lyckas möta dessa elevers behov.

Tillsynen visar alltså att det finns elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskraven, utan att skolan lyckas ge dem stöd som de har rätt till för att så långt som möjligt motverkar funktionsnedsättningens konsekvenser.

Skolinspektionens bedömning

Ovanstående visar att utbildningen vid Humanistsektorn inte i tillräcklig utsträckning är systematiskt inriktad på målen i läroplanen. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att samtliga lärare klargör målen för eleverna och dessutom gör detta på ett sätt som innebär att de ges förutsättningar att ta till sig dem. Huvudmannen och rektorn behöver vidare säkerställa att samtliga lärare arbetar på ett sätt som stärker elevernas självförtroende och att de inom ramen för den ordinarie undervisningen gör extra anpassningar för elever i behov av stöd samt ger stöd som syftar till att motverka funktionsnedsättningars konsekvenser. Vidare måste samverkan komma till stånd för skolans arbete med kunskapsområden där flera ämnen ska bidra och samordnas så att eleverna får ett sammanhang i sina studier så att de utgör en helhet för eleven.

Författning

1 kap 4 och 14 §§ skollagen

3 kap 3, 5a §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Vid skolenheten ska finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna, vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas.

Motivering

Inflytande i undervisningen

Av skollagen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen och att de ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Enligt läroplanen är det inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden. Undervisningen ska dessutom bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Läraren ska vidare uppmuntra elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra det. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Vid Humanistsektorn beskriver intervjuade elever och lärare att det beror på den enskilda läraren i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet att ha inflytande över undervisningen. Några lärare har det centrala innehållet som utgångspunkt när eleverna får vara med och planera ett upplägg av en kurs, eller delar av en kurs. Vanligast är dock att eleverna enbart ges möjlighet att rösta om examinationsformer, men att de inte har någon möjlighet att påverka undervisningens innehåll eller arbetsformer, enligt elever och lärare. Elever och lärare beskriver också på likartat sätt att det sällan sker några utvärderingar av undervisningen. Rektorn poängterar att skolan haft elevinflytande som ett prioriterat område under flera år eftersom skolans egna undersökningar visar att det här finns utvecklingsbehov. Rektorn menar att elever aldrig är nöjda med inflytandet, men att han som rektor heller inte lagt sig i hur lärarna arbetar för att inflytandet ska förbättras, trots att han är medveten om att deras förmåga att tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen varierar kraftigt. Rektorn uppger att hans pedagogiska ledning inte varit så stark avseende detta.

Då det vid skolenheten finns lärare som inte tillsammans med eleverna planerar och utvärderar undervisningen saknas en grundläggande förutsättning i

utbildningen, nämligen den att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga att ta personligt ansvar. Tillsynen visar därmed att alla elever på skolan inte ges ett reellt inflytande över undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer.

Forum för samråd med eleverna

Av skollagen framgår att rektorn ansvarar för att det vid varje skolenhet finns ett eller flera forum för samråd med eleverna. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna. Rektorn ansvarar också för att eleverna ges information och tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas. Vidare framgår att eleverna fortlöpande ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas. Enligt läroplanen är skolans mål att varje elev utifrån kunskap om demokratins principer vidareutvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former och utvecklar sin vilja att aktivt bidra till en fördjupad demokrati i arbetsliv och samhällsliv.

Vid Humanistsektorn berättar intervjuade elever att det är olika beroende på vilken mentor de har om de har något forum där klassen och mentor träffas för att diskutera frågor som är av betydelse för eleverna. Några har sådana träffar, medan andra inte har det. För hela gymnasieskolan finns ett gemensamt elevråd där enbart elever från ett program är representerade och där eleverna är osäkra på hur ofta de egentligen träffas. Eleverna berättar att även finns flera andra övergripande råd vid skolan, men deras bild är att inga av dessa råd fyller någon funktion eller driver några för eleverna viktiga frågor. Eleverna beskriver att de emellanåt saknar väsentlig information samt att deras bild av hur man åstadkommer förändring av sin situation är att man uppsöker rektorn, men det är godtyckligt i vilken utsträckning de blir lyssnade på. Intervjuade lärare bekräftar elevernas bild av att råden inte fungerar så väl och menar också att det är helt upp till varje lärare att själv avgöra hur de samlar den klass som de är mentor för. Några lärare uttrycker att de anser att rektorn borde styra upp denna verksamhet mer, inte minst med tanke på att de sett exempel på när förändringar som elever lyckats få till ändrats tillbaka utan att någon förklaring getts. De menar att detta skickar helt fel signaler till eleverna om hur demokrati bör fungera. Rektorn är medveten om att skolans struktur för elevdemokrati inte är bra. Rektorn menar att det egentligen bara är programråden som, men att alla program inte har sådana råd.

Tillsynen visar att rektorn inte tar ansvar för att det finns fungerande forum för samråd med eleverna vid skolenheten.

Skolinspektionens bedömning

Ovanstående visar att det finns brister i hur skolan arbetar för att ge eleverna möjlighet att utföra de grundläggande demokratiska värderingarna i praktisk handling. Därför måste huvudmannen och rektorn vidta åtgärder så att de kan säkerställa att samtliga lärare i sin undervisning ger eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Huvudmannen och rektorn måste också se till att det finns fungerande forum för samråd med eleverna vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas

Författning

1 kap 10 § skollagen

4 kap 9 och 13 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Ordningsregler ska finnas som har utarbetats under medverkan av eleverna.
- Vid skolenheten ska det genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Signaler om kränkande behandling ska anmälas till huvudmannen.
- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som ska ange de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och det aktuella året.

Motivering

Ordningsregler

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Ordningsregler, som rektorn beslutar om, ska finnas för varje skolenhet och de ska utarbetas under medverkan av eleverna.

Av Finnvedens gymnasiums webbplats, som är gemensam för alla fyra skolenheterna, framgår att det finns vad skolan valt att kalla Spelregler som de förväntar sig att alla elever följer. Dessa spelregler beskriver skolans hantering av

affischering, mobiltelefoner, fusk, skadegörelse och stöld. Vidare beskrivs förbud mot alkohol, rökning och andra droger. Vid Humanistsektorn har intervjuade elever uppfattningen att skolans ordningsregler säkert är självklara och ger uttryck för sunt förnuft. De kan dock inte beskriva vilka reglerna är och uppger att de heller inte medverkat vid framtagningen. I Skolinspektionens enkät till elever våren 2014 uppger flertalet elever att de inte medverkar vid framtagandet av ordningsreglerna. Intervjuade lärare är osäkra på exakt vilka ordningsregler som gäller för skolenheten och beskriver reglerna som de har inom sina respektive program eller klasser. Lärarna beskriver dock att hanteringen av mobiltelefoner är en för läsåret ny regel som de efter diskussioner i lärargruppen beslutat om utan inblandning av eleverna, men att dessa däremot i efterhand getts möjlighet att reflektera över regelns nödvändighet. Enligt rektorn var eleverna med och tog fram skolans spelregler för några år sedan. Rektorn bekräftar dock att eleverna inte medverkat vid framtagandet av den nya mobilregeln och att de elever som var med och tog fram spelreglerna inte längre går kvar vid skolenheten.

Tillsynen visar att ordningsreglerna inte utarbetas under medverkan av de elever som nu går på skolenheten. Den omständigheten att läraren i enlighet med läroplanens krav tillsammans med eleverna diskuterar regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen fråntar inte skolan ansvaret att uppfylla kravet på elevers medverkan vid utarbetandet av de ordningsregler som rektorn beslutar om.

Målinriktat arbete för att förhindra och motverka kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen eller personalen inte får utsätta en elev för kränkande behandling. Vidare ska huvudmannen se till att det inom varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Som ett led i detta ska åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling genomföras och en plan med en översikt de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever ska årligen upprättas. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året samt en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts året innan. Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen, aktivt främja likabehandling av individer och grupper samt uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vid Humanistsektorn uppger intervjuade elever att en del lärare genomför förebyggande insatser för att skapa en god miljö, medan andra lärare inte gör

detta. Intervjuade lärare uppger att de påbörjat diskussioner om hur de ska arbeta kring detta på skolan, men att dessa runnit ut i sanden, och att det också finns behov av att börja med att se hur personalen behandlar varandra. Lärarna anser att rektorn är tydlig med att detta arbete är viktigt, men att diskussionerna kring förebyggande insatser försvunnit i och med att de avskaffat vad skolan kallade för livskunskap. Livskunskapen var en schemalagd aktivitet som ersatts av att samtliga lärare har ansvar för att ta med sådana övningar i sin ordinarie undervisning. En del lärare beskriver att de gör detta, men de tror nog inte att alla lärare gör det. Rektorn känner inte till att det faktum att livskunskapen försvunnit från schemat fått sådana konsekvenser, men uttrycker att det inte är bra eftersom grundstommen i det förebyggande arbetet i och med det försvunnit.

Av skolans dokumentation och av intervjuer med elever och lärare framgår att skolan hanterar fall av kränkande behandling på förekommen anledning, men att det inte sker några direkta förebyggande insatser utifrån identifierade behov på skolenheten. Det framgår vidare att de åtgärder som vid behov vidtas blir personberoende. Intervjuade lärare beskriver att det saknas en gemensam uppfattning vid skolenheten om hur arbetet ska bedrivas. Eleverna känner inte till att det finns någon plan mot kränkande behandling och lärarna är osäkra på vilken plan mot kränkande behandling som gäller för hela skolenheten, då de har egna dokument som gäller för sina respektive program. De berättar att de inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete varje vår reviderar planen mot kränkande behandling efter att de gjort en sorts kartläggning av vilka behoven och riskerna är. Hur väl denna kartläggning fungerar beror dock på hur väl programarbetslaget fungerar. Enligt lärarna är ett välkänt riskområde omklädningsrummen, där man har vidtagit vissa åtgärder, men fortfarande inte kommit tillrätta med situationen. Enligt andra lärare är det sedan länge känt att lokalernas beskaftenhet med glasväggar på vissa ställen bidrar negativt till elevernas studiero, men kring detta har ännu ingen åtgärd vidtagits. Ett annat exempel som visar på att arbetet inte är målinriktat är att skolan i sin utvärdering av planen mot kränkande behandling identifierat att elever upplever brister i likvärdigheten mellan könen. Av intervjuerna med elever och lärare framgår dock att några åtgärder för att åstadkomma ökad likvärdighet inte har genomförts och det omnämns någon sådan åtgärd i skolans plan mot kränkande behandling. Resultatet av Skolinspektionens enkät till elever som genomfördes våren 2014 visar också på att det finns behov av att arbeta mer målinriktat för att förebygga att kränkningar sker då många elever uppger de inte pratar om jämställdhet i skolan. Rektorn uppger att de vid skolenheten inte har genomfört någon insats inom detta område trots att eleverna ansett att det är ett behov.

Av Humanistsektorns plan mot kränkande behandling för läsåret 2013/2014 framgår en målsättning om trygg miljö som samtliga skolenheter på Finnve-

dens gymnasium är eniga om. Det framgår vidare några resultat av kartläggningen, dock inte de som lärarna menar är de mest väsentliga. De främjande åtgärder som beskrivs är av allmän karaktär och framstår inte vara beslutade utifrån identifierade behov och det är heller inte tydligt hur åtgärderna ska genomföras då det enbart konstateras att programarbetslagen ska arbeta vidare med frågorna.

Tillsynen visar att det inte sker ett målinriktat arbete för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling där alla som arbetar i skolan medverkar för att aktivt främja likabehandling. Att skolenheten vidtar åtgärder när behov uppstår räcker inte för att uppfylla kravet om att bedriva ett målinriktat arbete för att förhindra kränkande behandling av elever. Då planen inte innehåller en tydlig redogörelse för vilka åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året uppfyller inte planen lagens krav.

Anmälan till huvudmannen

Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen som skyndsamt ska utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Vid intervjuerna med elever på Humanistsektorn beskrivs att det förekommer situationer där elever uppfattar att de blivit utsatta för kränkande behandling. Eleverna menar att en del lärare hanterar dessa situationer på ett adekvat sätt, men att det finns andra lärare som inte hanterar dem alls. Vid tillspetsade situationer förekommer att lärare hotar med att skicka elever till rektorn. Av Skolinspektionens enkät till elever våren 2014 framgår att det finns elever som är rädda för personal. Intervjuade lärare menar att det inte finns några uttalade rutiner på skolenheten kring hur de ska agera om de får kännedom om att en elev är utsatt för kränkande behandling, men att de i förekommande fall informerar rektorn och att de upplever att rektorn vid sådana tillfällen vidtar åtgärder för att kränkningarna ska upphöra. Elevhälsopersonalen delar lärarnas bild, men menar att det är särskilt svårt när det är personal som står för den upplevda kränkningen. Rektorn uppger att han har hanterat några incidenter, men att han inte anmält dem vidare till huvudmannen eftersom han tyckt att det varit svårt att avgöra vem som blivit utsatt för kränkande behandling. Av intervjuer med företrädare för huvudmannen framgår att de inte under det senaste året har fått någon signal om kränkande behandling från gymnasieskolan.

Det är inte rektorns ansvar att värdera om kränkningar som kommer till dennes kännedom verkligen utgör kränkande behandling. Det åligger däremot rektorn att anmäla till huvudmannen om någon elev upplever sig blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Att signaler om att elever anser sig ha blivit utsatta för kränkande behandling inte når huvudmannen är allvarligt i och med att omständigheterna då inte kan utredas och det inte heller i förekommande fall kan vidtas åtgärder för att förhindra att kränkningarna fortsätter.

Skolinspektionens bedömning

Ovanstående visar att det finns brister i hur Humanistsektorn arbetar för att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt i det målinriktade arbetet med att förebygga att kränkningar sker. Skolenhetens arbete är inte förebyggande i den utsträckning som krävs och inte heller tillräckligt målinriktat. De kartläggningar av eventuella risker som ska utgöra grunden för detta arbete äger ibland inte rum alls och resultatet av de som görs samlas inte på ett för all personal tydligt sätt. Eleverna medverkar inte heller i utarbetande av ordningsregler eller kartläggning av möjliga riskområden. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att det vid skolenheten genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling, och att rektor anmäler till huvudmannen om incidenter ändå inträffar. Vidare måste arbetet dokumenteras i en plan mot kränkande behandling.

Författning

5 kap 3 och 5 §§ skollagen

6 kap 6–8, 10 §§ skollagen

Lgy 11, 2.2 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Särskilt stöd ska ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.
- Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningssituationen eller det finns skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara till-

räckliga, eller eleven har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla det till rektorn.

- Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Vid utredningen ska samråd med elevhälsan ske om det inte är uppenbart obehövt.
- Åtgärdsprogram ska beslutas av rektorn och där ska det anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och när åtgärderna ska följas upp och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Motivering

Av skollagen framgår att det ska anmälas till rektorn om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och denna utredning ska ske i samråd med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd och rektorn ska se till att ett åtgärdsprogram utarbetas där eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och där ska framgå behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses samt när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

Vid Humanistsektorn beskriver intervjuade lärare att det saknas en tydlig arbetsgång kring hur de ska signalera om de befarar att en elev riskerar att inte nå målen. Lärarna ger exempel på att denna otydlighet leder till att signaler inte alltid når fram. Enligt intervjuade lärare beror otydligheten på att de och rektorn har olika uppfattningar om i vilket forum denna typ av diskussioner ska föras. Lärarna vill genomföra klasskonferenser dit alla undervisande lärare kallas, men de uppfattar att rektorn förväntar sig att de ska föra diskussionerna vid programarbetslagsmötena. Enligt lärarna går det inte att föra denna typ av diskussion vid programarbetslagsmötena eftersom alla undervisande lärare inte närvarar där och därför finns det lärare som på eget bevåg kallar till klasskonferens. Enligt rektorn ligger inte problematiken i val av forum utan i att alla lärare inte rapporterar. Rektorns uppfattning är dock att de flesta lärare sköter detta uppdrag, men medger att det förekommer det att elever fått betyget F i

exempelvis karaktärsämnen utan att han fått någon anmälan om det innan betyget satts.

Enligt intervjuade elever finns det en studiehörna dit elever som behöver särskilt stöd uppmanas att gå, och att lärarna som arbetar där är fantastiska, men att det är långt ifrån alla elever som behöver det som går dit. Intervjuade lärare beskriver hur skolan anordnar särskilda tillfällen, exempelvis i idrott på fredagseftermiddagar, där elever antingen på eget initiativ eller på uppmaning från sin mentor kan komma och ta igen områden som de missat. De beskriver också att alla lärare har en skyldighet att boka in särskild tid, utöver undervisningstid, för att vid behov ge elever särskilt stöd. De stödinsatser som lärare och elevhälsans personal beskriver handlar om att eleven ska söka upp hjälp från någon personal på skolan. Vid intervjuerna framkommer en frustration hos lärarna där de beskriver att det finns elever vars stödbehov de inte lyckas möta och intervjuad elevhälsopersonal bekräftar denna bild (se vidare avsnittet Undervisning och lärande).

Av skolans dokumentation framgår att Humanistsektorn via överlämnande-konferenser och genom screeningtester i matematik och svenska identifierar elever i behov av särskilt stöd. När behoven är identifierade via dessa tester och även i de fall när lärare anmäler behov till rektorn tar rektorn kontakt med vårdnadshavare, elev och specialpedagog. Enligt rektorn förs diskussioner om vilka åtgärder som ska vidtas vid dessa träffar och att han begränsar antalet deltagare eftersom han inte vill att eleven ska behöva utsättas för att sitta i möte med fler personal. Rektorn menar att han är åtgärdsfokuserad och så snabbt som möjligt vill att eleven ska få hjälp. Några kontinuerliga möten mellan elevhälsan och rektorn inför dessa träffar där det utreds vad som orsakar och påverkar elevens behov äger inte rum. Rektorn uppger att han tycker det är bekymmersamt att han inte är chef för elevhälsans personal eftersom han inte anser att de är tillgängliga på det sätt han önskar. Rektorn menar att han måste få organisera arbetet som han vill eftersom det är han som är ansvarig. Intervjuad elevhälsopersonal tror inte att någon utredning av elevens behov av särskilt stöd äger rum, men uppger att det inte sker någon utredning i samråd med dem även i fall där de anser att det vore uppenbart behövligt. Elevhälsan beskriver att arbetet vid skolenheten inte uppfyller formella krav, även om de lägger ner mycket kraft på hitta lösningar för enskilda elever. De beskriver att det sällan upprättas åtgärdsprogram vid skolan och att det, enligt deras bedömning, finns elever som borde ha ett åtgärdsprogram men som inte har det. Enligt rektorn är det han som skriver de fåtal åtgärdsprogram som utarbetas. Rektorn är medveten om att åtgärdsprogrammen inte är formellt korrekta, men framhåller att han har kontroll över allt som görs. Det åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av uppfyller inte de krav på sådana program som lagen ställer då det varken framgår vilket behov av särskilt stöd eleven har eller hur

det behovet ska tillgodoses av skolan. I stället listas elevens tillkortakommanden och hela ansvaret för de åtgärder som ska genomföras tenderar att hamna på eleven och dennes vårdnadshavare eftersom stödinsatserna beskrivs som erbjudanden. Information om att åtgärdsprogrammet kan överklagas saknas också.

Skolinspektionens bedömning

Tillsynen visar att det vid skolan saknas ett fungerande system för hur personal ska anmäla till rektorn om det kan befaras att en elev inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detta resulterar i att signaler om eventuella behov av särskilt stöd inte alltid når rektorn, som därför inte kan ta sitt ansvar att skyndsamt utreda behoven. Även i de fall sådana signaler når rektor, ser denne inte alltid till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds i enlighet med författningarnas krav. Även om rektorn ska besluta om sin inre organisation, måste arbetet ske på ett sätt som är förenligt med författningarnas krav, exempelvis så att en utredning av elevens behov av särskilt stöd sker i samråd med elevhälsan. Rektorn uppger att han inte gör detta eftersom han har eleven för ögonen, men har inte haft i åtanke att han kan samla elevhälsan och tillsammans med dem utreda elevens behov utan att eleven behöver närvara. En sådan utredning i samråd med elevhälsan ska alltid föregå upprättande av åtgärdsprogram om det inte är uppenbart obehövligt. Givetvis är det som en del av utredningen befogat att någon personal samtalar med eleven och dennes vårdnadshavare. Utgångspunkten i utredningen ska vara att skapa förståelse för vad som orsakar och påverkar elevens bekymmer. Eftersom skolan saknar denna kännedom då de inte utreder elevens behov på ett korrekt sätt lyckas de heller inte erbjuda elever i behov av särskilt stöd det särskilda stöd som de behöver och har rätt till. Det får även till konsekvens att åtgärdsprogrammen inte beskriver detta.

Ovanstående visar sammantaget på mycket allvarliga brister i Humanistsektorns arbete med att identifiera, utreda och vidta åtgärder för elever i behov av särskilt stöd vilket leder till att det finns elever vid skolenheten som inte får det särskilda stöd på det sätt och i den omfattning som de behöver och har rätt till. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att alla lärare anmäler till rektorn när de befarar att en elev inte kommer nå kunskapskraven trots att stöd har getts i form av extra anpassningar alternativt att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Elevens behov ska skyndsamt utredas i samråd med elevhälsan i alla fall där det inte är uppenbart obehövligt. Vidare ska huvudmannen och rektorn säkerställa att elever ges sådant stöd i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till och att dessa stödåtgärder beskrivs i ett åtgärdsprogram som uppfyller lagens krav.

Författning

3 kap 8 och 9 §§ skollagen

Lgy 11, 2.6 rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation minst en gång per termin.
- Eleverna ska informeras om grunderna för betygssättning och på begäran ska de upplysas om skälen för ett betyg.

Motivering***Utvecklingssamtal***

Av skollagen framgår att eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande ska informeras om elevens utveckling och att rektorn ska se till att eleven och dennes vårdnadshavare minst en gång varje termin ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal). Enligt läroplanen är skolans mål att varje elev tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat, och kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna, samverka med vårdnadshavare och informera om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling. Rektorn har också ett särskilt ansvar för att vårdnadshavare får insyn i elevernas skolgång.

Enligt Humanistsektorns dokumentation ska mentorerna genomföra utvecklingssamtal. Intervjuade elever uppger dock att detta sker i varierande utsträckning. Intervjuerna med elever och lärare visar att det inom samtliga program genomförs ett utvecklingssamtal med alla elever och deras vårdnadshavare i årskurs 1. Efter det erbjuds enbart eleverna på vissa program en möjlighet att få utvecklingssamtal, enligt lärarna. Eleverna på yrkesprogram och på humanistiska programmet upplever att de mentorssamtal som de har fyller samma funktion som ett utvecklingssamtal, eftersom de där får samlad information om hur de ligger till i alla kurser. Eleverna på andra högskoleförberedande program berättar att de framfört klagomål över att det inte genomförs utvecklingssamtal eftersom de saknar just den samlade informationen om hur de ligger till i olika kurser. Rektorn menar att det är beslutat att alla ska genomföra utveckl-

ingssamtal, men att han är medveten om att en del lärare bjuder in till samtal på ett sådant sätt att han kan förstå att elever tackar nej.

Tillsynen visar att elever och deras vårdnadshavare inte minst en gång per termin ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation trots att skolan utvecklat tydliga rutiner för att detta ska ske (se vidare avsnitt Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen).

Information om grunder för betygssättning samt skäl för betyg

Av skollagen framgår att eleverna ska informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen och att den som har beslutat betyget på begäran ska upplysa eleven och elevens vårdnadshavare om skälen för betyget. Enligt läroplanen ska läraren redovisa för eleverna på vilka grunder betygssättning sker.

Enligt Humanistsektorns dokumentation har lärare betygssamtal både under och i slutet av en kurs. Intervjuade elever har olika erfarenheter av hur detta i praktiken genomförs av lärarna beroende på vilket program de går. Eleverna inom yrkesprogram uppfattar att de kontinuerligt har betygssamtal i sina karaktärsämnen, men att det kan falla i de gymnasiegemensamma ämnena som exempelvis i idrott och hälsa. Eleverna på högskoleförberedande program uppger att det enbart är om de själva efterfrågar ett betygssamtal som de ges skälen för betygssättningen och att det även är flera lärare som i och med att de inte klargör målen, inte heller informerar om grunderna för betygssättning (se vidare avsnitt Undervisning och lärande). De beskriver dock hur någon enstaka lärare genomför ett samtal mitt i kursen och i samtalet beskriver vad som behövs för att eleven ska kunna utvecklas vidare oavsett vilket betyg eleven ligger på, något som eleverna hade önskat att alla lärare gjort. Enstaka lärare beskriver att de förväntar sig att eleverna själva ska ha kännedom om vart de befinner sig och därför också ta sitt eget ansvar och efterfråga betygssamtal (se vidare avsnittet Undervisning och lärande). Rektorn uppger att han utgått ifrån att lärarna genomför betygssamtal i enlighet med skolenhetens beslutade rutiner, men att han inte säkerställt att så sker.

Eftersom det finns lärare vid skolenheten som varken klargör målen eller informerar eleverna om grunderna för betygssättning ges eleverna inte förutsättningar att bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov.

Skolinspektionens bedömning

Ovanstående visar sammantaget att det finns brister i skolenhetens arbete med att informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens kunskapsmässiga utveckling. Huvudmannen och rektor måste därför säkerställa att eleven och dennes vårdnadshavare minst en gång per termin ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studieresultat samt att samtliga lärare informerar eleverna om grunderna för betygssättningen.

Författning

3 kap 4, 15 och 17 §§ skollagen

15 kap 20 § skollagen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betygssättning, 2.6 Rektorns ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska se till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls.
- Rektorn ska verka särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Rektorn ska se till att lärarna anpassar undervisningens upplägg, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar.
- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.
- Rektorn ska ta ansvar för att konstaterade utvecklingsbehov redovisas till huvudmannen

Motivering***Rektorns ansvar som pedagogisk ledare***

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor, som särskilt ska verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan ansvar för skolans resultat och ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras och utformas så att lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar.

Intervjuade lärare vid Humanistsektorn uttrycker att de är nöjda med sin rektor eftersom de uppfattar att han lyssnar på dem och visar dem stort förtroende. Han är också synlig i verksamheten och har god kännedom om det vardagliga arbetet, enligt lärarna. De uppskattar att de kan skicka eleverna till rektorn när

de upplever att det behövs. Däremot uppfattar inte intervjuade lärare att rektorn är någon pedagogisk ledare i och med att han inte ställer krav på dem att exempelvis lämna in elevutvärderingar, att de ska samverka mellan olika ämnen eller att de ska anpassa undervisningens upplägg, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar. Lärarna beskriver i intervjuerna flera situationer (vilket beskrivs i olika avsnitt i detta beslut) som ger vid handen att lärarna har ett mycket stort utrymme av självbestämmande, exempelvis närvaro på konferenser, vilket programarbetslag de ska ingå i och hur de tar sig an mentorskapet. Lärarna uppfattar att rektorn är tydlig med vad som gäller och hur man förväntas bete sig mot eleverna när man samtalar med honom enskilt, men att det inte finns ett lika tydligt budskap som går ut inom hela skolenheten. Av Skolinspektionens enkät till lärare som genomfördes våren 2014 framgår också att en mycket stor andel av lärarna inte uppfattar att skolans konferenser används på ett sätt som har bäring för att utveckla undervisningen. Intervjuad elevhälsopersonal upplever inte att det finns någon pedagogisk diskussion som är initierad av rektorn, men att det är något som det finns behov av särskilt avseende hur lärarna anpassar undervisningen utifrån olika elevers behov. Rektorn beskriver att han tar samtal med lärare som inte fullföljer sina uppdrag när han får kännedom om att det är så, men att han inte har något strukturerat sätt att följa upp i vilken utsträckning lärarna genomför sina uppdrag eller inte. I stället får han ofta kännedom om detta genom att elever berättar saker för honom. Rektorn menar att han inte kontrollerar lärarna utan utgår ifrån att de har kännedom om sitt uppdrag och därför också utför det.

Att få utöva stort självbestämmande behöver inte vara fel i sig själv, utan kan tvärtom för den enskilde läraren framstå som en förmån. Dock medför friutrymmet vid Humanistsektorn att lärarna inte i alla delar följer författningarnas krav och att elever därmed inte får den utbildning de har rätt till. Rektorn har i läroplanen ett särskilt utpekad ansvar för att säkerställa att utbildningen leder mot att uppfylla de nationella målen. Detta ansvar tar inte rektorn som i stället för att skapa ett vid skolenheten gemensamt förebyggande arbete, förväntas att själv ta tag i och lösa incidenter som inträffar. Detta leder till en adhoc-artad ledning av skolan som inte stämmer överens med den målinriktade och systematiska pedagogiska ledning som skollag och läroplan föreskriver.

Rektorns ansvar för utveckling av utbildningen

Av skollagen framgår att rektorn systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Om det vid

uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Av Humanistsektorns dokumentation framgår att skolan har tre avstämningar per år och att dessa sker inom respektive programarbetslag som gör en egen kvalitetsredovisning som skickas till rektorn. Enligt intervjuade lärare sker analyser av olika resultat inom respektive programarbetslag, vilket dels innebär att det fungerar olika väl beroende på programarbetslag och dels att de saknar en bild av hur resultaten för hela skolenheten ser ut. Vid programarbetslagsträffarna är inte eleverna med och då skolans forum för samråd med eleverna inte heller fungerar saknas reella möjligheter för eleverna att delta i kvalitetsarbetet. (se vidare avsnittet Grundläggande värden och inflytande)

Skolenhetens dokumentation visar att det saknas en analys av resultaten på skolenhetsnivå. Trots att intervjuade lärare är medvetna om att matematiken är ett svagt ämne på skolan har de inte varit med och fört diskussioner om vad som orsakar och påverkar resultaten. Lärarnas förklaringar till varför resultaten på yrkesprogrammen är låga läggs utanför det som skolan kan påverka, exempelvis elevernas bristande förförståelse och felaktiga betyg från grundskolan. Varför enskilda ämnen sticker ut med låg måluppfyllelse tenderar också att förklaras på individuell basis. Intervjuad elevhälsopersonal beskriver att eftersom de aldrig träffas som elevhälsa så kan de inte heller utvärdera sitt arbete. Den enda uppföljning som görs av arbetet med särskilt stöd sker på individnivå, men elevhälsan saknar en bild av huruvida de insatser som de ägnar sig åt är bästa möjliga sätt att använda resurserna på. Rektorn sammanställer de olika programarbetslagens kvalitetsrapporter. I dessa identifieras dock inga utvecklingsområden på skolenhetsnivå varför heller inte någon sådan rapport sker till huvudmannen. Enligt företrädare från huvudmannen har de tagit del av rektorernas beskrivning av sina verksamheter, men varit för dåliga på att ge feedback om att det är utvecklingsbehoven som de behöver bli informerade om. De menar att det sätt som skolenheten redovisar på inte ger huvudmannen en bild av väl verksamheten uppfyller de nationella målen. Företrädare för huvudmannen uppger att de sällan har kommunikation med gymnasieskolans rektorer kring behov över huvud taget eftersom de upplever att det finns en kultur av att gymnasieskolan löser det mesta själv.

Att det vid tre tillfällen per år görs avstämningar inom några programarbetslag innebär inte att kraven på systematik i att planera, följa upp och utveckla verksamheten uppfylls. Tvärtom visar tillsynen att de brister som finns i verksamheten och som är allmänt kända bland elever, lärare och övrig personal inte blir föremål för gemensamma diskussioner på skolenhetsnivå. I stället kvarstår bristerna från år till år. Avsaknaden av analys om vad som orsakar och påverkar resultaten bidrar negativt till möjligheten att identifiera vilka åtgärder som skolan behöver vidta för att höja måluppfyllelsen. För att huvudmannen ska

kunna ta sitt ansvar i utvecklingsarbetet behöver rektorn redovisa identifierade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Skolinspektionens bedömning

Ovanstående visar att huvudmannen och rektorn måste se till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls. Därför måste en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen komma till stånd och huvudmannen och rektorn behöver säkerställa att lärarna anpassar undervisningens upplägg, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar. Huvudmannen och rektorn måste vidare säkerställa att identifierade brister anmäls till huvudmannen och att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av eleverna.

Författning

2 kap 9 § skollagen

4 kap 4-5 och 7 §§ skollagen

Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Elevhälsan ska arbeta förebyggande.
- Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Av skollagen framgår att det för eleverna i gymnasieskolan ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

Vid Humanistsektorn uppger intervjuad elevhälsopersonal att de aldrig har gemensamma träffar och att det kraftigt försvårar deras möjligheter att arbeta förebyggande. De upplever att de skulle kunna utgöra ett bättre stöd i det före-

byggande arbetet för att utveckla lärarnas möjligheter att ge elever som behöver stöd extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Men att de inte kan göra detta eftersom de inte arbetar som en samlad elevhälsa. Elevhälsopersonalen uppger i intervjun att elevhälsans arbete fungerar sämre vid Humanistsektorn jämfört med hur det fungerar vid övriga skolor i Finnvedens gymnasium. Intervjuade elever beskriver att de har tillgång till olika kompetenser hos elevhälsan och att det är de själva som uppsöker dessa, antingen när de själva har behov av det eller när de blir uppmanade av en lärare att göra det. Däremot har de inte erfarenhet av att elevhälsan arbetar förebyggande. Rektorn menar att han upplever svårigheter att arbeta med elevhälsans personal eftersom han inte är chef över dem och kan organisera dem så som han vill (se vidare avsnittet Särskilt stöd).

Intervjuerna med elevhälsans personal visar vidare att det är vid ytterst få tillfällen som skolan arbetar genom psykologiska insatser trots att de har behov av sådan kompetens. Rektorn ger exempel där psykolog varit involverad för elever med neuropsykiatriska funktionshinder och att dessa insatser varit mycket bra. Detta är dock inte något som sker med regelbundenhet eftersom det är svårt att få tillgång till psykolog i kommunen och skolan heller inte har en tradition av att arbeta så.

Skolinspektionens bedömning

Tillsynen visar att det saknas tillgång till psykolog i sådan utsträckning som skulle behövas för att för att täcka de behov som finns på skolan av sådan kompetens. Vidare visar tillsynen att elevhälsans övriga funktioner inte i tillräcklig utsträckning arbetar förebyggande. Skolinspektionen bedömer mot ovanstående huvudmannen och rektorn måste vidta åtgärder så att de säkerställer att elevhälsan arbetar förebyggande och att elevhälsan omfattar även psykologiska insatser.

Författning

2 kap 25 skollagen

Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredare Viveka Berglund deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Kärrman
Enhetschef

Helena Olivestam Torold
Föredragande/ Undervisningsråd

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.